

TRANSPORT

6 2009

arbeideren

**Besøkte
havnepolleger
i USA**

BRUK STEMMERETTE

side 2 (leder) og 13-14

USA: Blant Vestkystens havnearbeidere

I siste halvdel av juni var havnearbeiderne Terje Samuelsen og Bjørn Steffensen og denne skriveren på studietur til USAs vestkyst. Vi møtte havnearbeidere og faglige ledere i International Longshore and Warehouse Union (ILWU), sentralt og lokalt.

Tekst og foto Vegard Holm

Turen gikk først til Seattle der havnearbeiderne i ILWU gjennomførte en konferanse (caucus) i etterkant av forbundets landsmøte. I staten Washington besøkte vi, i tillegg til Seattle, havnearbeiderfagforeningene i Tacoma helt innerst i Puget Sound og i det lille fylket Grays Harbor County helt vest ved Stillehavskysten. Vi møtte også havnearbeiderne i Portland i staten Oregon. Deretter gikk turen til California og San Francisco der vi møtte både med den lokale havnearbeiderforeningen og ILWU sentralt.

Forventninger

Vi visste vi skulle besøke et fagforbund som kanskje ikke helt er det vi her i Norge forbinder med USA, ei heller lignet det på noe fagforbund her hjemme.

For sju år siden sto ILWU mot både president Bush og de store multinasjonale selskapers forsøk på å knuse dem under tariffoppgjøret. Vi visste at ILWU hadde støttet havnearbeiderne i Australia og Liverpool da de kjempet for sine rettigheter, og vi hadde truffet noen av dem i demonstrasjoner både i Rotterdam og Strasbourg i kampen mot EUs forsøk på å drive gjennom sine havnedirektiv. I fjor markerte ILWU sin motstand mot USAs krig i Irak ved

å streike 1. mai (som ikke er en fridag i USA) og krevde soldatene hjem.

Radikale og militante

ILWU har en lang historie som radikal og militant. Forbundet har også en historie som aktive motstandere av Vietnamkrigen og USAs blokade av Cuba.

ILWU vokste fram etter en stor konflikt i 1934 der sju aktivister, deriblant fire havnearbeidere, ble drept. Forbundet var en drivkraft i den alternative faglige sammenslutningen CIO (Congress of Industrial Organizations) for ufaglærte og nye yrkesgrupper (bla bilarbeiderne) fra 1935. CIO slo seg sammen med den gamle American Federation of Labor til AFL-CIO i 1955.

Den radikale og militante holdningen til havnearbeiderne på Vestkysten gjorde at de på slutten av 1930-årene brøt

Bjørn Steffensen (t.h) og Terje Samuelsen (t.v.) på vei opp i Vestkystens største havnekran. I midten kranfører og opplæringsansvarlig Doug Hauge Johnsen (med norsk far).

med havnearbeiderforbundet (ILA) på Østkysten. ILA ble anklaget for å være byråkratisk og mafiainfiltrert. Under etterkrigstidens McCartyisme-periode ble ILWU utelukket fra det gode faglige selskap, og var et uavhengig fagforbund fram til 1988 da fagforbundet igjen ble med den amerikanske faglige landsorganisasjonen AFL-CIO.

Forbundet har fostret en av USAs mest markante og respekterte faglige ledere; Harry Bridges. Han var leder av forbundet i mer enn 40 år, helt fram til 1977, da han ble pensjonist – 76 år gammel. ILWU har mye å vise til.

President Bob McElrath er ubestridt som leder i ILWU, og ble enstemmig nominert til en ny periode på landsmøtet.

På konferansen deltok også havnearbeidere fra Hawaii, Alaska og Kanada, selv om de ikke hadde delegatstatus. To av representantene fra Hawaii var Henry Kreutz (tv), som har vært havnearbeider i 22 år, og Dean Tomita, som har vært havnearbeider i 31 år. Alle medlemmer i ILWU på

Hawaii er med i den samme lokale fagforeningen, local 142. Mellom 15000 og 16000 medlemmer er det i ILWU i Hawaii, men ikke mer enn om lag 700 havnearbeidere, fordelt på seks havner. Både Krautz og Tomita jobbet på den største havna på øya Oahu der 500 av medlemmene jobber.

På caucus i Seattle

Studieturen begynte på det som kalles ILWU Longshore Division Caucus i Seattle, et eget landsmøte for havnearbeiderne i forbundet. 90 delegater fra 30 lokale fagforeninger langs hele den amerikanske vestkysten deltok, i tillegg til representanter fra havnearbeiderne på Hawaii, i Alaska og Kanada.

Også mange pensjonerte havnearbeidere og gjester deltok på møtet sammen med blant andre representanter fra International Transport Workers Federation og altså Norge.

Medlemmene bestemte

Konferansen fatter vedtak i mange spørsmål og nominerer til flere tillitsverv blant havnearbeiderne i ILWU. Forbundets tillitsvalgte blir endelig valgt gjennom uravstemming hvert tredje år (i etterkant av landsmøtet) der alle medlemmene kan delta.

Mange av de lokale fagforeningene har også begrensninger på hvor lenge de tillitsvalgte kan være i vervet før de må ta en pause og jobbe på havna. Det mest vanlige er ett eller to år.

Årets uravstemming vil bli gjennomført i månedsskiftet august/september slik at den

nye ledelsen ikke er klar før etter denne tid.

En «caucus» blant havnearbeiderne i ILWU er en annen type faglig møte enn det vi er vant til i Norge. Det snakkes fra salen og møteleder og ledelse kan ta ordet innimellom. Det finnes et system med taleliste, men den fungerer annerledes enn i Norge. For oss kunne det virke noe kaotisk, men det fungerte, og har lange tradisjoner.

Fra bror til bror

Veldig mange forslag ble behandlet på konferansen, alt fra arbeidsklær til hvordan ILWU skal gjennomføre markeringen av Bloody Thursday (se bak i artikkelen). Forslag ble vedtatt og forkastet, med humor og kommentarer fra salen. Alvor, men mye skjemt.

Da den norske delegasjonen ble presentert og kalt opp på podiet var mottakelsen enorm. Ikke høflige klapp og undring over hvorfor vi var der, men jubel og applaus for brødrene fra Norges havner. Ekte engasjement og deltakelse kunne merkes da lederen i Norsk Havnearbeiderforning, Terje Samuelsen, talte til konferansen om de utfordringene som norske og europeiske havnearbeidere står overfor.

Aberdeen: Liten og stolt

Historia er viktig for den lille havnearbeiderfagforeningen i Aberdeen og er tatt vare på i form av bilder og dokumenter. Sekretær Billy Swor viser her Terje Samuelsen hvordan det i detalj ble notert arbeidets gang før andre verdenskrig.

Aberdeen er en liten, men viktig havneby i Grays Harbor County (fylke) helt vest ved Stillehavet. Det som først møter oss i denne lille byen, som er vokst sammen med en annen liten by – Hoquiam, er tomme forret-

ningslokaler i sentrum. Disse to byene med tilsammen 27 000 innbyggere, utgjør den mest urbane delen av Grays Harbor County der det til sammen bor i underkant av 70 000 innbyggere.

Finanskrisa har tatt på. Det får vi bekreftet av fagforeningslederne som forteller om en arbeidsløshet på 15 prosent i fylket, mens den er på i underkant av 10 prosent i delstaten Washington. Optimismen er likevel stor.

Grays Harbor er preget av fagforeningene, forteller de tillitsvalgte i havnearbeiderforeningen. De peker på bygninger rundt oss som er i ferd med å reise seg, og overalt er bedriftene bemannet med organisert arbeidskraft. På kafeene og hotellene, blant sjåførene og fabrikkarbeiderne har fagbevegelsen et godt grep, i følge de tillitsvalgte.

Har vært mye større

Havnearbeiderforeningen, local 23, har en stolt historie. Det var her det første ordinære landsmøtet i ILWU ble avholdt i 1938. Det var altså her det endelige bruddet med det østkyst-dominerte og påstått mafianfiltrerte havnearbeiderforbundet ILA (International Longshoremen's Assosiation) ble gjennomført.

Foreningen har i dag 42 medlemmer, derav 32 havnearbeidere. Da fagforeningslederen Jeff Jewell begynte på havna i 1970 hadde fagforeningen mer enn 200 medlemmer, om lag halvparten

I Aberdeen har bønder fra midtvesten investert i et anlegg for lossing av korn. Tømmerprodukter er en annen viktig eksportvare fra Aberdeen.

havnearbeidere. Da styremedlem Tom O'Conner startet livet som havnearbeider for 32 år siden var fagforeningen på sitt største. Han som har jobbet lengst som havnearbeider av dem vi møter er fagforeningssekretæren Billy Swor som i år kan feire 40 år som havnearbeider i Grays Harbor.

Fagforeningsområde

På havna ser vi nye anlegg under bygging, og medlemmene har nok å gjøre, i følge de tillitsvalgte. Det store biodiesel-anlegget har i dag redusert produksjon, men det tror Billy Swor snart vil endre seg til det bedre. Korn fra midtvesten og lokalt tømmer er de to største eksportartiklene som går ut fra havna i Aberdeen. Fra Grays Harbor setter båtene kursen mot Japan, Filippinene og andre land i Asia.

Er det for lite å gjøre i Aberdeen en periode reiser gjerne medlemmene noen dager til Tacoma, Seattle eller Olympia og jobber i havnene der. I Grays Harbour gjør havnearbeiderne i snitt sine 90 000 US-dollar i året, anslår de tillitsvalgte. Dette tilsvarer i overkant av 600 000 norske kroner etter dagens kurs. En bra årslønn i USA, bedre enn tilsvarende årslønn i Norge.

Portland: Den minste av de fem store

Havna i Portland, som i byene Vancouver, Longview og Astoria, ligger ved bredden av Columbia River, denne store, mektige og viktige grenseelva mellom delstatene Oregon og Washington.

I Portland ligger den minste av de fem store containerhavnene på Vestkysten, men den er likevel svært viktig for eksporten og importen til og fra Asia. Local 8 er benevnings på havnearbeiderforeningen i byen og har 470 medlemmer. Av disse er 375 på den såkalt A-lista, mens 95 er B-listemedlemmer. B-medlemmene er ikke fullverdige medlemmer og kan ikke være med og velge fagforeningsledelse, men har fulle rettigheter ved avstemming over tariffavtaler og annet som har med arbeidet å gjøre. B-lista er å regne som

en mellomstasjon før man får alle rettigheter i fagforeningen og som havnearbeider.

Blir ikke straffet

Også i Portland kjenner de finanskrisa på kroppen, forteller John Miken. Han er Secretary Treasurer i foreningen, et verv som forteller at han steller med pengene og administrasjonen.

Miken er opptatt av arbeiderlovgivningen i USA som i dag ensidig er til fordel for arbeidsgiverne. Han mener president Barack Obama er en viktig alliert som kan få endret lovene til det bedre for fagbevegelsen, og gjøre det enklere for arbeidsfolk å fagorganisere seg.

Kongressen skal om ikke mange måneder ta stilling til the Employee

Free Choice Act (EFCA), en lov som vil lette fagbevegelsens posisjon på amerikanske arbeidsplasser. Arbeidsgiverens muligheter til manipulering og trakassering av sine ansatte vil bli vanskeliggjort om loven vedtas.

– I dag er det slik at det er fritt fram for bedriftene til å legge alle slags hindringer i veien for fagorganisering. De får ingen straff. Med den nye loven kan vi komme mer på offensiven, sier Miken.

Hardt arbeid

Det er Mary Winzig enig i. Hun er ansatt i ILWU sentralt og jobber for at flere arbeidere organiserer seg innenfor transportsektoren. Winzig har kontor i den lokale havnearbeiderforenin-

John Miken mener president Barack Obama er en viktig alliert i kampen for nytt lovverk som vil gjøre det enklere for ansatte å organisere seg.

Mary Winzig i Portland jobber for å få flere lager- og terminalarbeidere organisert. Hun har lang erfaring i å organisere på arbeidsplassene. Sin viktigste lærdom fikk hun da hun gikk i spissen for å organisere de 400 bokhandleransatte i Powells Books i Portland fra 1998. Da de kjempet seg til tariffavtale gjennom ILWU i 2000 ble hun fagforeningsleder på bedriften, et tillitsverv hun hadde i to perioder fram til 2004 da hun ble ansatt som organisator i ILWU sentralt.

gen i Portland, men er knyttet til lagerarbeiderseksjonen (Warehouse Division) i ILWU. Denne seksjonen bruker 30 prosent av foreningskontingenten til dette arbeidet.

– Mange tror at lovene kommer dale fra himmelen, men slik er det selvfølgelig heller ikke her, sier Winzig

med et glimt i øyet. Hun understreker at det kreves hardt arbeid for å få til en endring i lovverket.

Stort press på politikerne

Winzig tror det vil bli vanskelig å få vedtatt EFCA fordi hun er redd politikerne er engstelige for å miste økono-

misk støtte fra bedrifter de er avhengig av. Men hun opplever at klimaet har endret seg merkbart til det bedre etter at Barack Obama ble president i januar.

– Det er stort press på politikerne, og den støtten politikerne får fra bedriftene vil gjøre at mange ikke vil tørre å støtte en lovendring, tror hun. Samtidig sier hun det er satt fokus på mange saker som fagbevegelsen kjemper for.

Vinden blåser fagbevegelsens og de liberales vei. Bare få dager etter at vi snakket med Mary Winzig i juni bestemte Høyesterett i Minnesota at demokratene Al Franken har vunnet den ene av to senatsplasser i delstaten, noe som styrker mulighetene til å vinne fram med en lovendring.

Tacoma: Samling i hallen

Leo Vaiese jobber som sikkerhetsvakt på WUT-terminalen i Tacoma. På denne terminalen var sikkerhetsvaktene også fagorganisert og hadde gode arbeidsforhold, fortalte Vaiese. Sjøl var har født og oppvokst i USA, men begge foreldrene var fra Stillehavsoya Samoa så han regnet seg å være derfra.

Utsetter Dave Windsor i local 23 sørger for at alle som skal ha jobb fyller ut de riktige opplysningene

– Det er utsetningshallen vår som gir oss styrke. Det er den som forener oss, og det er den som samler oss til diskusjon. Uten utsetningshallen hadde vi ikke vært der vi er i dag.

Conrad Spell, lederen i ILWU local 23 i Tacoma er krysstallklar i sin vurdering av utsetningshallens betydning for havnearbeiderne.

Slik fungerer hallen: Arbeidsgiverne må melde sitt behov for arbeidskraft til fagforeningen som gjennom utsetningshallen (hiring hall) sender sine medlemmer til å utføre den etterspurte jobben. Gjennom dette systemet har fagforeningen det som kalles closed shop og kontroll over medlemmenes arbeid. Dette systemet liker arbeidsgiverne dårlig og kaller det gjerne et urettferdig monopol.

Systemet har vært utsatt for angrep i lang tid, men havnearbeiderne på vest-

kysten har så langt stått i mot angrepene helt siden systemet ble innført etter streikekampene i 1934.

Hjertet og sjela

Vi traff Spell først på konferansen i Seattle. Nå treffer vi han på hjemmebane i fagforeningshuset i Tacoma. Fagforeningslederen i local 8, Jeff Smith, er kommet fra Portland for å være sammen med oss denne dagen i Tacoma.

Spell forteller om arbeidsgiverorganisasjonen PMA (Pacific Maritime Assosiation) og deres arbeid for å få arbeidsutsettinga ut av fagforeningenes grep gjennom utsetningshallene. PMA har lenge jobbet for at de skal ta inn havnearbeidere direkte fra egne kontorer.

– PMA ville gjerne betale for bygginga den gang vi satt opp dette fag-

Kontorsjef Linda Kuhn på hovedkontoret til ILWU i San Francisco viser fram forbundets historie som henger på framtrepende plass på veggene. Også arbeiderkunst har fått sin plass på forbundskontoret, blant annet en rekke akvareller av maler og aktivisten Pele deLappe. Hennes bilde var stuet vekk helt fram til 2002 da deLappe ga akvarellene ILWU.

foreningshuset. Vi sa nei. Vi vil treffe medlemmene hver dag før de skal ut og jobbe. Bare da kan vi nemlig ta opp og løse problemene vi måtte ha og diskutere nødvendige saker. Utsetningshallen er helt nødvendig å bevare for å holde på identiteten vår, sier Spell med overbevisning.

Eller for å si det med Harry Bridges: «Hvis vi ikke kan kontrollere utsetningshallen vil havnearbeidernes rett til å organisere seg være en parodi.» Fagforeningen vil bli ødelagt gjennom diskriminering og svartelisting.

Stor fagforening

Tacoma ligger innerst i Puget Sound i delstaten Washington, og har et av de virkelig store havnearbeidene på Vestkysten. Havnearbeiderforeningen,

Steffensen, Samuelsen, Smith og Spell i livlig samtale på fagforeningskontoret i Tacoma.

local 23, er omtrent like stor som local 10 i San Francisco. Bare havnearbeiderne i Los Angeles er flere.

Local 23 har i dag 1500 medlemmer, og var en av de få foreningene som ikke gjorde som de fleste på slutten av 1930-tallet. Den fortsatte som medlemmer i ILA helt fram til 1958 da også medlemmene her ville bli med i ILWU.

Helt ute av kontroll

Conrad Spell er leder av ei fagforening der medlemmene er mer enn gjennomsnittlig utsatt for skader og slitasjer. Han er derfor opptatt av helsetilbudet.

– Helsevesenet i USA er helt ute av kontroll. Det trengs virkelig en helsereform slik Barack Obama vil, sier han.

Han forteller at arbeidsgiverne betaler 1700 US-dollar i helseforsikring for hver enkelt havnearbeider, og pensjonist, hver måned. Dette dekker også familiene. Men helsevesenet er ikke godt nok, mener Spell og er redd en helt påkrevd helsereform nok en gang skal bli torpedert av kongressen.

Det er store dimensjoner når skip skal losses og lastes på SAS-terminalen i Oakland. Det brukes flere kraner samtidig slik at man kan starte lastinga av skipet så fort det er plass i lasterommet.

San Francisco: Der ILWUs vugge sto

Dave Gonzales (t.h) viste oss SSA-terminalen (Stevedoring Services of America) i Oakland der det meste av havnetrafikken foregår i Bay Area. Han er fagforeningens spesialist i havnesikkerhet. Joe Cabrales (tv) er ansatt i ILWU sentralt og har ansvaret for pensjoner, helseforsikringer og andre sosiale ordninger for havnearbeiderne i det nordlige California. Det er fire slike stillinger i ILWU. Cabrales besøkte Norge i 2002, under den seks måneder lange tariffkonflikten.

San Francisco er byen der ILWUs hovedkontor ligger, det er bestemt i forbundets vedtekter. Det var her den store helten Harry Bridget fra Australia slo seg ned og fungerte som havnearbeider og fagforeningsleder. Og det er her det hele startet i 1934 da havnearbeiderne tok skjebnen i egne hender gjennom en nesten tre måneder lang streik.

Her ligger også vestkystens nest største havn hvor ILWU local 10 har makta. Havna ligger ikke i byen lenger, men i Oakland på den andre siden av San Francisco Bay. Det er her vi skal få se de store kranene i virksomhet på SSA-terminalen der det losses og lastes skip samtidig i et tempo som kan ta pusten fra en.

Havneproduksjon

Dave Gonzales tok oss med til terminalen. Der er han tydeligvis lommekjent og kjenner de fleste. Han er tidligere leder i local 10, og vurderer å stille til valg igjen seinere i høst.

Vi er ventet på havna og blir hyggelig sluppet gjennom porten etter å ha legitimert oss i vakta. Denne terminalen er stor, større enn noen enkelthavn i Norge, og aktiviteten er høy. Vi bruker tid på å se hvordan kranførerne i

samarbeid losses og laster den samme båten samtidig. Trekkvogner med containere, eller uten, finner sin riktige plass i rekka. Det er flyt i produksjonen, logistikken fungerer som den skal. Samarbeidet mellom havnearbeiderne på brygga, i kran og om bord går åpenbart knirkefritt.

Etterpå blir vi tatt med inn i det som på norsk kan kalles kjørekontoret, der 8-10 ILWU-medlemmer koordinerer transporten av containere internt på havna, men også trafikken ut og inn av terminalen. Vi er innom og hilser på folk som jobber på verkstedet, det er her de sørger for at maskineriet fungerer som det skal til enhver tid. Folk her er medlemmer i et annet fagforbund, men båndene til ILWU er åpenbart gode og kameratslige.

På fagforeningshuset til local 10 i det gamle havneområdet i San Francisco er mange havnearbeidere innom i løpet av en dag. Kanskje for å snakke med noen i fagforeningen, for å lese aviser, spille kort med kolleger, eller bare for å slå av en prat med kjentfolk.

Blodig torsdag

Amerikansk fagbevegelse er mer opp-tatt av og bruker historia i mye større grad enn norsk fagbevegelse. Og

i ILWU brukes historia bevisst for å samle medlemmene og skape en felles identitet. Som en av fire målsettinger i vedtektene til ILWU heter det at medlemmene må skoles i den amerikanske arbeiderbevegelsens historie, i tillegg til dagens problemer og taktikk. Dagens utfordringer og tidligere tiders kamper knyttes dermed sammen.

Et godt eksempel på hvordan historia brukes er de årlige markeringene av Bloody Thursday. 5. Juli 1934 ble to fagforeningsaktivister, en av dem havnearbeider, drept i San Francisco. Dette var midt under den store havnearbeiderstreiken som varte fra 9. mai til 31. juli, en streik som samlet hele fagbevegelsen og der havnearbeiderne vant fram med viktige krav.

Hvert år markeres denne dagen av havnearbeiderne langs hele den amerikanske vestkysten, der også nye og unge læres opp til samme forståelse av den samme felles historia som kommer til uttrykk i den gamle – men fortsatt gyldige - syndikalistiske parolen som ILWU bruker i alle sammenhenger:

**An Injury To One Is An Injury To All
En urett mot én er en urett mot alle**

Sabrina Giles og John Williams (76 år) er med i local 10s drill-tropp som sistnevnte var med å stifte i 1974. Hun har jobbet som havnearbeider i fire år, mens han jobbet som havnearbeider fra 1959 til 1995 da han pensjonerte seg.

Larry George (tv) har 38 år bak seg som havnearbeider og dermed fulle pensjonsrettigheter. Men han tør ikke slutte å jobbe fordi han er redd pensjonspengene vil forsvinne om kort tid. Her i samtale med Bjørn Steffensen.

Utsetter Vanetta Hamlin er en av fem som har ansvaret for å sende rett antall havnearbeidere til rett havn. Hun har jobbet som havnearbeider i 9 år, og ble valgt til utsetter for snaut ett år siden, et tillitsverv hun kan gjenvelges for ett år til. Da må hun må ut og jobbe som havnearbeider igjen.

